

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger.

1. Lovforslagets formål og hovedindhold.

Formålet med lovforslaget er, som bebudet i statsministerens åbningsredegørelse, at justere det kommunale tilskuds- og udligningssystem, således at der på mere nuanceret vis end hidtil tages hensyn til kommuner med store socialt betingede udgiftsbehov.

Det sociale kriterium i tilskuddet til kommuner efter objektive udgiftsbehovskriterier og i den kommunale hovedstadsudligning foreslås udvidet til også at omfatte et boligkriterium, jfr. nærmere afsnit 2 nedenfor.

Forslaget vil kun medføre beskedne byrdefordelingsmæssige ændringer, sammenlignet med de for 1980 beregnede tilskuds- og udligningsbeløb, jfr. nærmere afsnit 3 nedenfor.

2. Baggrunden for lovforslaget.

2.1. Indledning.

I sommeren 1979 vedtog folketingset et kompleks af lovforslag, som i væsentlig grad ændrede det kommunale og amtskommunale finansieringssystem, jfr. bilag 1, hvori er givet en oversigt over lovkomplekset og folketingsbehandlingen af dette. Lovkompleksets formål var at tilvejebringe en bedre udligning efter beskatningsgrundlag og udgiftsbehov, herunder navnlig de socialt betingede udgiftsbehov, mellem amtskommuner og kommuner.

Et af hovedelementerne i lovkomplekset var, at der indførtes et socialt kriterium i tilskuddet efter udgiftsbehovskriterier til kommuner og amtskommuner og i hovedstadsudligningen. Dette kriterium tildeltes en samlet vægt på 10 pct., dog 15 pct. i tilskuddet til amtskommuner efter udgiftsbehovskriterier. For kommunernes vedkommende består det sociale kriterium alene af kriteriet antal børn af enlige forsørgere, mens kriterierne antal børn af enlige forsørgere og enlige ældre indgår med indbyrdes lige stor vægt i det sociale kriterium for amtskommunerne (jfr. bilag 2, der indeholder den nugældende formulering af de lovbestemmelser, som berøres af forslaget).

Ved fremsættelsen af lovforslagene i folketingset tilkendegav regeringen, at der var behov for et fortsat udredningsarbejde, både med henblik på eventuelle mere vidtgående ændringer af det samlede, kommunale finansieringssystem og med henblik på en løbende justering af udgiftsbehovskriterierne.

I bemærkningerne til forslag til lov om ændring af lov om generelle tilskud (p. 13) hedder det bl. a.:

»Herudover agter regeringen at anmode arbejdsgruppen, som har udarbejdet rapporten »Kommunale udgiftsbehov«, [der lå til grund for de foreslåede kriterieændringer] om at fortsætte sit arbejde med vurderingen af forskelle i de kommunale udgiftsbehov og at stille forslag om de ændringer i udligningen efter udgiftsbehov, som ny viden og ny statistik kan begrunde. I den forbindelse tænkes især på en nuancering af de foreslåede sociale kriterier i tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier og i hovedstadsudligningen.«

2.2. En eventuel nuancering af det sociale kriterium.

Arbejdsgruppen vedrørende bloktilskud og andre udligningsordninger, der består af repræsentanter for de kommunale organisationer, finansministeriet, indenrigsministeriet og socialministeriet samt Københavns og Frederiksberg kommuner, pegede i sin oprindelige rapport (betænkning nr. 855/1978: »Kommunale udgiftsbehov«) på, at navnlig følgende kriterier burde underkastes en fornyet vurdering, efterhånden som ny og bedre statistik forelå: 1) trafikken mellem bopæl og arbejdssted (pendling), 2) lavindkomst, 3) arbejdsløshed og 4) boligforhold. Arbejdsgruppen har derfor koncentreret sine supplerende analyser og overvejelser om disse kriterier og har i februar 1980 afgivet en kortfattet supplerende rapport.

For så vidt angår et eventuelt kriterium vedrørende *pendling*, har arbejdsgruppen måttet konstatere, at Danmarks Statistiks arbejde med at tilvejebringe en statistik herover endnu ikke er tilendebragt. Grundlaget for at vurdere mulighederne og behovet for at inddrage pendlingen som et kriteri-